

Bírószági döntések a gyermekgondozási díj után rokkantsági ellátást igénylő szülők ügyében

Az Alkotmánybíróság 2022-ben döntött úgy, hogy azok a szülők, akik a gyermekük születését követően igényelnek rehabilitációs vagy rokkantsági ellátást úgy, hogy azt megelőzően csecsemőgondozási vagy gyermekgondozási díjat kaptak, akkor a táppénzhez hasonlóan, korábbi keresetük figyelembevételével jogosultak ezen ellátásokra. Az Alkotmánybíróság döntése kedvező az érintett szülők számára, azonban a gyakorlatban nem minden esetben az AB határozatnak megfelelően alakul a hasonló kérelmek elbírálása. Ezt bizonyítják a MEOSZ-hoz érkező panaszok, melyekből két ügyet kiemelve bemutatjuk, hogyan vehetnek igénybe jogorvoslatot.

Az Alkotmánybíróság 13/2022. (VI. 2.) AB számú határozata szerint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (Mmtv.) havi átlagjövedelemre vonatkozó rendelkezését úgy kell értelmezni, hogy a rokkantsági és rehabilitációs ellátás összegét a gyermekek után járó ellátásokat megelőzően szerzett jövedelmek figyelembe vételével kell megállapítani, az eddig alkalmazott alapösszeg helyett. Így a gyermekgondozási idő alatt egészségkárosodást szenvedett szülő magasabb összegű ellátást kaphat. Az Alkotmánybíróság a döntését egy konkrét panasz kapcsán hozta meg, határozata azonban a hasonló ügyekben eljáró hatóságok és bíróságok számára is kötelező, azt a döntéseik meghozatalakor figyelembe kell venniük.

Jogorvoslat az Alkotmánybíróság döntését követően indult ügyekben

Az egyik ügyben, melyben segítségünket kérték, a szülő a gyermekgondozási díjra való jogosultsága alatt kialakult egészségkárosodása miatt kérte a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítását a lakóhelye szerint illetékes kormányhivaltól. A hatóság az Alkotmánybíróság döntését figyelmen kívül hagyva nem a gyermekgondozást segítő ellátások előtti havi átlagkereset szerint, hanem az alapösszegeből állapította meg a „D” minősítési kategória alapján adható minimális, 56.460 forint összegű ellátást. A szülő az Alkotmánybírósági döntésről tájékoztató MEOSZ híradások nyomán nem fogadta el a kormányhivatal határozatát. Érdeklődésére a kormányhivatal közölte, hogy az Alkotmánybíróság döntése egyedi ügyben született, ezért azt más ügyben, illetve kérelem esetén alkalmazni nem lehet. Az érintett szülő úgy döntött él a jogorvoslat lehetőségével és a MEOSZ segítségével keresetet nyújtott be a törvényszékhez.

Ügyfelünk keresetlevelében az AB határozatra hivatkozással a törvényszéktől kérte a kormányhivatal jogsértő döntésének megsemmisítését és a hatóság új eljárásra kötelezését. Kereseti kérelmében előadta, hogy az AB jogértelmezéséből következően a csecsemőgondozási díj (CSED), majd a gyermekgondozási díj (GYED) folyósítását megelőzően szerzett jövedelmeit kellett volna figyelembe venni a rokkantsági ellátása kiszámításakor, és ezen értelmezés szerint kéri rokkantsági ellátásának megállapítását.

Hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság döntése mindenkire nézve kötelező. E követelményből következően a hatóság sem értelmezheti másként a határozatban leírtakat, azokat köteles végrehajtani az eljárása során.

A törvényszék ítéletében megállapította, hogy a kereset alapos, ezért a kormányhivatal határozatát megsemmisítette és új eljárásra kötelezte a hatóságot. A bíróság kiemelte, hogy a hatóság határozata nem egyeztethető össze az AB határozatában kifejtett jogértelmezéssel, ezért az jogszabálysértő. A kormányhivatalnak az AB által kimunkált jogértelmezésnek megfelelően immár a CSED, illetve GYED folyósítása előtt elért kereseteket figyelembe véve kell megállapítania a rokkantsági ellátást, akár a „D” minősítési kategória szerint maximálisan adható 169.380 forint összegben.

Jogorvoslat az Alkotmánybíróság döntését megelőzően lezárult ügyekben

A másik esetben az ügyfél gyermeke születését megelőzően évekig kereső tevékenységet folytatott, ennek alapján biztosítási jogviszonyban állt. A gyermek 2016 októberében született meg, így rá tekintettel először CSED-ben, majd 2018 október végéig GYED-ben részesült. Ezt követően 2019 májusában az ügyfél – minthogy az ügyében készült komplex minősítés alapján D kategóriába tartozó megváltozott munkaképességűnek minősül – rokkantsági ellátás megállapítását kérte, melyre 2019 május elsejétől vált jogosulttá. Mivel 2018-ban (az ellátás kiszámítása szempontjából releváns időszakban) GYED-ben részesült, ellátását a kormányhivatal – havi átlagjövedelem hiányában – az akkor irányadó alapösszeg figyelembe vételével számította ki és havi 50.780 forintban állapította meg.

Az ügyfél – miután tudomást szerzett az Alkotmánybíróság fent részletezett jogértelmezéséről – 2022 augusztusában ismét a kormányhivatalhoz fordult és kérte, hogy a korábban minimum összegben megállapított ellátását az alkotmánybíróság által rögzített alkotmányos követelménynek megfelelően vizsgálja felül. Ennek során az ellátást az alapösszeg helyett a GYED, illetve CSED folyósítását megelőző jövedelme alapján számítsa ki, hiszen ez jóval kedvezőbb összegű ellátást eredményezne számára.

A kérelmet a hatóság arra hivatkozással utasította el, hogy az ellátást 2019-ben az akkor hatályos rendelkezések alapján jogszerűen állapította meg és a szabályozás azóta nem változott. A kormányhivatal álláspontja szerint – minthogy az Alkotmánybíróság nem rendelte el határozata visszamenőleges alkalmazását – az alkotmányos követelmény csak a jövőre nézve jelent kötelezettséget a jogalkalmazás során, ezért a korábban meghozott jogerős döntések felülvizsgálatára nincs lehetőség.

Az ügyfél nem értett egyet a hatóság határozatával, illetve ennek kapcsán kifejtett érvelésével, ezért ellene bírósághoz fordult. Keresetlevelében hangsúlyozta, hogy az alkotmánybíróságról szóló törvény alapján, ha az Alkotmánybíróság valamely jogszabály rendelkezésével kapcsolatban alkotmányos követelményt fogalmaz meg, azt az általa folytatott jogalkalmazás, döntéshozatal során valamennyi hatóságnak, bíróságnak érvényre kell juttatnia. Ennek kapcsán maga az Alkotmánybíróság mondta ki egy másik határozatában, hogy az alkotmányos követelményben megfogalmazott jogértelmezés nem csak annak

kimondásától kötelező, hanem az adott rendelkezést mindig is a szerint kellett volna értelmezni. Minthogy jelen esetben kérelem alapján eljárás indult az ellátás felülvizsgálata érdekében, a kormányhivatalnak már e jogértelmezés alapján kellett volna döntését meghoznia az ellátás összegének kiszámításakor. Mivel nem ezt tette, döntése nem felel meg az alkotmányos követelménynek, ezért jogsértő és megalapozatlan.

A bíróság a perben osztotta az ügyfél (felperes) álláspontját, ezért ítéletével a hatóság döntését hatályon kívül helyezte és a kormányhivatalt új eljárás lefolytatására, és új határozat meghozatalára kötelezte. Ítéletében a bíróság hangsúlyozta, hogy a hatóság az ellátás felülvizsgálatára irányuló eljárás során jogalkalmazó tevékenységet folytatott, melynek keretei között követnie kellett volna a Mmtv. ellátás összegének kiszámítására vonatkozó rendelkezését érintő alkotmányos követelményben megfogalmazott jogértelmezést.

A kormányhivatal – eleget téve a bíróság ítéletének – az új eljárás alkalmával az ügyfél rokkantsági ellátásának összegét immár a CSED, illetve GYED folyósítását megelőző jövedelmének figyelembe vételével állapította meg, mely a korábbinál jóval kedvezőbb összegű ellátást eredményezett.

Ekét jogeset is jól rávilágít arra, hogy aki a fenti ügyfelekkel azonos helyzetben van, mindenképp érdemes élni a döntés elleni jogorvoslat lehetőségével, ha a hatóság az ellátása megállapításakor, netán a korábban megállapított ellátásának felülvizsgálata során nem az Alkotmánybíróság jogértelmezése alapján hozza meg döntését.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota, dr. Villányi Zsuzsanna